No. 87. 1843.

BREDASCHE COURANT.

Staat-, Letterkundig- en Wetenschappelijk

NIEUWS- BLAD.

DONDERDAG 20 JULIJ.

FRANKRIJK.

PARIJS, den 17den Julij.

Men verzekert, dat de hertog *van Nemours* tegenwoordig de secretaris van zijnen Koninklijken Vader is, voor zoo verre aangaat het opstellen der gedenkschriften, welke Z. M. sedert geruimen tijd heeft aangevangen, en die Hoogstdezelve wenscht te voltooijen. Deze gedenkschriften moeten eenige jaren ten achteren geraakt zijn.

— Het gerucht, dat sedert een paar dagen alhier in omloop is, dat de heer *Glucksberg*, zaakgelastigde van Frankrijk te Madrid, zijne paspoorten zou hebben gevraagd, schijnt zich te bevestigen.

— Men wil, dat er in het kleine hof van de Koningin-Weduwe *Maria Christina* besloten zou zijn, dat zij den dag, waarop Madrid zich niet meer in handen van *Espartero* mogt bevinden, Parijs verlaten zou, om naar Madrid terug te keeren. De meest voorzigtigen in haren raad sporen haar echter aan, niet te spoedig tot dien stap te besluiten, omdat dezelve het gevolg zou kunnen opleveren, dat de in opstand zijnde partij weder verdeeld zou worden. Hare eensgezindheid is toch, meenen zij, daaraan toe te schrijven, dat de naam van *Maria Christina* nog niet uitgesproken is.

— Volgens tijdingen uit Martinique hebben aldaar vrij ernstige verdeeldheden tusschen de bevolking en de troepen plaats gehad.

— Omtrent de gebeurtenissen in Spanje werden gisteren de volgende telegraphische depeches medegedeeld.

» *Perpignan, den 13den Julij.* Den 9den zijn *Serrano*, *Cortinez* en hunne algemeene staven te Lerida binnengekomen.

» In den nacht van den 7den op den 8sten heeft de Regent Albacete en Chinchilla verlaten, zich rigtende op Balazote, op den weg naar Andaluzie.

» De 3 bataillons van Saboya, die in de stad en het kasteel van Lerida in bezetting lagen, hebben zich den 11den voor den opstand verklaard: zij zijn te Lerida door andere korpsen afgelost. Daar is het hoofdkwartier van *Serrano*, van *Cortinez* en van *Castro*, welke laatste steeds aan het hoofd der eerste divisie staat. De voorhoede van *Prim* is van Fraga op Mequinenza getrokken."

» *Madrid, den 10den Julij.* Madrid is in staat van beleg verklaard."

» *Perpignan, den 14den Julij.* De centrale junta van Katalonie, uit twee afgevaardigden van iedere provincie zamengesteld, heeft zich den 11den te Barcelona geinstalleerd.

» Het Spaansche fregat *Cortes* heeft zich te Algésiras voor den opstand verklaard. De bespannene batterij artillerie van den brigadier *Ena*, een bataillon van het regement van *Isabella II*, het derde bataillon en nog eene compagnie van het regement van de Prinses hebben zich, behalve al de andere troepen, die reeds tot *Narvaez* waren overgegaan, bij hem gevoegd."

Bijzondere berigten uit Madrid, van den 9 dezer, en alzoo den dag voor het in staat van beleg verklaren dier stad, houden in, dat de voorhoede van den generaal *Aspiroz* te Segovia hare intrede had gedaan, zonder den minsten tegenstand te ontmoeten, en dat de wacht van het paleis en der voornaamste posten te Madrid verdubbeld was.

Men beschouwt den marsch van den Regent naar Balazote als een terugtogt. Te Albaceta had hij, uit een staat- en krijgskundig oogpunt, eene betere positie. Hij wijkt voor den opstand van Valencia; hij verlaat den grooten weg van Madrid en verliest de gemeenschap met *Seoane* en *Zurbano*. Drie legers rukken op dit oogenblik op Madrid aan, en de Regent, hoezeer kennis dragende dat de bezetting aldaar tegen die uitgebreide magt niet bestand is, verwijdert zich van de hoofdstad.

— Den 9 dezer is te Barcelona een afgevaardigde van de junta van Valencia aangekomen, welke berigt, dat de heer *Lopez* voornemens is, zich naar die laatste stad te begeven; en dat de andere leden van zijn ministerie er weldra vereenigd zullen zijn.

— Te Toulon heeft zich op de aankomst van een vaartuig *de Castor*, het gerucht verbreid, 't welk nog wel nadere bevestiging zal verdienen, dat *van Halen* de partij van *Espartero* had verlaten.

— Heden behelst het half officieel blad *de Messager* de volgende tijdingen uit Spanje.

» De *Gazette de Madrid* van den 10den verklaart het gerucht voor valsch, dat het gouvernement het voornemen had om de koningin en de infante weg te voeren. Het Nommer van den 11den zegt bepaaldelijk dat H. M. en hare zuster de hoofdstad niet zullen verlaten.

» Den 11den is Madrid *in staat van oorlog* verklaard. Men had de alarmtrom geslagen; de militie was onder de wapenen; de troepen van den generaal *Aspiroz* bezetteden Galapagar, el Pardo en de omstreken.

« De generaal *Van Halen* was den 7den te Carmona. Sevilla heeft hare poorten niet voor hem geopend. Hij heeft zich naar Alcala op den weg van Cadix gerigt.

« De regent was den 10den te Val-de-Penas.

« De kolonel *Prim* is den 12den van Fraga naar Mequinenza vertrokken met 5000 man infanterie en 200 paarden.

« Den 13den heeft *Zurbano* Saragossa verlaten aan het hoofd van 14 bataillons."

Het *Journal des Débats* geeft nog de volgende teelichtingen op deze tijdingen:

» Madrid, in staat van beleg door het ministerie *Mendizabal* gesteld, wordt thans door het opstandelingsleger belegerd. De generaal *Aspiroz* na zonder moeite over de Guadarrama te zijn gekomen, is den 11den te Pardo op twee uren afstands van Madrid gekomen, waarvan hij slechts door de rivier Mançanares is gescheiden, die het meerendeel van het jaar bijna droog is. Madrid is niet versterkt en heeft slechts een octrooi-muur. Het garnizoen bestaat uit 2 of 3 kompagnien sappeurs, depôts van regementen en een honderdtal ruiters van het regiment Lusitania. Onder dit garnizoen heeft zich de afval reeds geopenbaard, daar eenige detachementen zich reeds met *Aspiroz* vereenigd hebben, toen hij nog aan de andere zijde van de Guadarrama was. De voornaamste magt bestaat in de militie, sterk 8 bataillons en 2 eskadrons. Twee der bataillons hebben steeds eene groote geestdrift voor den regent doen blijken; onder de andere zijn de gevoelens verdeeld; de kavallerie is den regent slechts tamelijk genegen. De generaal *San Miguel*, kapitein-generaal van Nieuw-Kastilie en militaire gouverneur van Madrid heeft deel gehad aan de revolutie van 1820 en was minister van buitenlandsche zaken, in 1823, tijdens der Franschen inval. Hij wordt voor een kundig, maar heftig militair gehouden.

Het korps van *Aspiroz* wordt op 6000 man geschat. Hij heeft in den jongsten oorlog gediend; tijdens de komst der regentes te Valencia in 1840 kommandeerde hij eene divisie in het leger van *O'Donnell*, de regentes wilde hem de portefeuille van oorlog opdragen, die hij ook aannam; doch de afstand der regentes veranderde de zaken. Hij wordt een braaf en kloek man genoemd.

Reeds den 9den, op het berigt van de nadering van *Aspiroz* te Madrid, heerschte er ontsteltenis en moedeloosheid in de hoofdstad. Men sprak van eene vereeniging bij den heer *Cortina*, voorzitter president der cortes; men zeide dat de heer *Mendizabal* zich daarheen wilde begeven, om met de heeren *Lopez*, *Caballero*, *Ayllon* en *Frias* enz. middelen te beramen, om den voortgang van den burgeroorlog voor te komen.

Men geloofde intusschen niet, dat het tot een gevecht tusschen de militie en de troepen van *Aspiroz* zou komen; zoo het ministerie *Mendizabal* niet kapituleerde, zou gezegde generaal de komst der andere in aantogt zijnde opstandelings-korpsen willen afwachten om allen weerstand nutteloos te maken. De generaal *Urbina* was met het garnizoen van Badajoz op marsch en werd den [illegible] te Talavera de la Reina gewacht. *Narvaez* bevindt zich volgens het berigt van den *Messager* te Calatayud; zijne troepen zouden nog versterkt zijn geworden door den afval van een deel van het garnizoen van Saragossa, onder bevel van den kolonel *Alia*. De tijding daarvan moet te Saragossa een grooten indruk gemaakt hebben, en de generaals *Seoane* en *Zurbano* door den voortgang der [illegible] troepen al hunne maatregelen verijdeld [illegible]

Espartero is den nacht van den 7den op den 8sten met omtrent 4000 man van Albacete vertrokken en bevond zich den 10den te Val-de-Pinas. Uit dezen snellen marsch, door een moeijelijk land, na eene zoo lange werkeloosheid, valt niet anders op te maken dan dat de regent slechts een aftogt zoekt naar Andaluzie en den grooten weg van Sevilla wil bereiken, beschouwende *van Halen* als zijn laatsten steun. Deze generaal heeft, zeker overeenkomstig de instructien van *Espartero*, alle moeite gedaan om den grooten weg van Sevilla te bewaken, en de troepen die hem overbleven op dezen weg geëchelonneerd. De heden ontvangen tijdingen houden echter, dat *van Halen* over Carmona voor Sevilla gekomen zijnde, eene neêrlaag heeft geleden en den regtstreekschen weg van Cadix over Alcala de Guadaire, Utrera en Xeres is ingeslagen, waarschijnlijk met het doel om zich met den generaal *Caratalla*, die Cadix voor *Espartero* bewaart, te vereenigen. Door zijn aftogt naar Cadix laat intusschen *van Halen* den regent aan de andere zijde van de Sierra Morena geheel aan zich-zelven over.

De generaal *Concha*, die den 2den te Malaga gekomen is en aldaar het bevel over de troepen aanvaard heeft, kan zich thans welligt tusschen de beide korpsen van *van Halen* en *Espartero* stellen en voor den laatsten den weg naar Sevilla afsnijden.

— Ter beurze van heden (17 Julij) waren genoteerd: 5 pCt. 121,90; 3 pCt. 80,40; Nap. r. 106,10; Spanje 27; Rom. L. 105¼.

ENGELAND.

LONDEN, den 16den Julij.

In 1842 bestond het britsche leger uit 103 regementen infanterie, verscheidene regementen kavallerie, 9 bataillons artillerie en verscheidene kompagnien genie. De werkelijke sterkte dezer krijgsmagt bedroeg 132,811 man, maar zij kon, ten gevolge van het groot getal kaders, gemakkelijk in weinig tijds tot het dubbele worden gebragt. Het effectief der britsche oorlogsmarine vertoont eene nog veel geduchtere magt. De in werkelijke dienst zijnde schepen bestonden in 27 linieschepen, 20 fregatten, 133 sloepschepen en 45 stoomfregatten; de dienst in de havens en langs de kusten vereischte 51 linieschepen, 55 fregatten, 28 sloepschepen en 21 stoomfregatten; 21 linieschepen, 9 fregatten, 21 sloepschepen en 18 stoomfregatten waren in aanbouw; bedragende dus een totaal van 99 linieschepen 84 fregatten, 182 sloepschepen en 84 stoomfregatten, waarover Groot-Brittannie binnen een jaar tijds volkomen zal kunnen beschikken. In allen gevalle heeft het Britsche gouvernement reeds een effectief van 83000 mariniers, matrozen en scheepsjongens in dienst.

— In den vroegen morgen van den 15den dezer is in het oostelijk gedeelte van Londen, Backroad, St. Georges, een vreeselijke brand uitgebroken, in de uitgestrekte olie- en terpentijnpakhuizen der heeren *Johnson* en *Pinchin*, aan den Blackwall-spoorweg gelegen. Toen men nog niet lang met blusschen bezig was, had eene ontploffing van buskruid plaats, hetwelk aldaar insgelijks geborgen werd, en waardoor niet slechts een groot gedeelte van het genoemd gebouw werd vernield, maar ook verscheiden der naburige groote schade leden, terwijl drie spuitgasten en een policie-beambte zware wonden en kneuzingen bekwamen. De brand, door duizenden vaten olie, talrijke vaten terpentijn en eene groote hoeveelheid verfwaren, pek en andere ligt ontbrandbare stoffen gevoed, woedde aan alle kanten voort, en vernielde, buiten het overige der genoemde pakhuizen, een gedeelte van het nabijgelegen roomsch-katholijke schoolgebouw, en de bovenste verdiepingen van een dertigtal particuliere huizen, terwijl ook de spoorweg veel heeft geleden.

— Berigten uit de Kaap de Goede Hoop, van den 25 April, alhier ontvangen, houden de belangrijke tijding in, dat Port Natal als een afzonderlijke Staat, onder een eigen gouvernement, is geconstitueerd geworden. De gouverneur van de Kaap heeft eene nota aan den regerenden raad overgelegd, betrekkelijk den toestand dier nieuwe kolonie, en is daarbij in vele bijzonderheden getreden. Naar men verzekert, wordt het door den kolonel *Cloete* gehouden gedrag hoogelijk geroemd; neemt het Britsch bewind de boeren van Natal onder deszelfs bescherming, en zal hetzelve het door hen bewoonde district als eene nieuwe kolonie aanmerken, onder uitdrukkelijke voorwaarde echter, dat door die kolonie geene pogingen zullen worden aangewend ter herkrijging van hare geheele onafhankelijkheid, noch dat zij zal trachten, zich te stellen onder de bescherming van eenige andere Mogendheid.

Op de grenzen der kolonie was alles, volgens de laatste berigten, volkomen rustig.

— Gisteren stonden de 3 pCt. gecons. 93⅞ à 94; Nederl 2½ pCt. 53⅞ à 5 pCt. dito 100¾; Spanje 19.

NEDERLANDEN.

BREDA, den 19den Julij.

Gisteren namiddag omstreeks één uur is Z. M. de Koning, van Tilburg komende, door onze stad gereden, zich naar de nieuwe verdedigingswerken, welke ten westen dezer vesting in aanbouw zijn, begevende. Na deze en hoofdzakelijk de bomvrije kanon- en mortierkasematten, welke aldaar in onderscheidene dier werken worden daargesteld, gedurende anderhalf uur aandachtig in oogenschouw genomen te hebben, is Z. M. onmiddellijk naar Tilburg teruggekeerd.

Voor Hoogstdeszelfs vertrek, heeft Z. M. aan den heer generaal-majoor Jhr. *van der Wijck* en aan den luitenant-kolonel ingenieur *Gey van Pittius* zoo mede aan de overige heeren ingenieurs bij die inspectie tegenwoordig, Hoogstdeszelfs tevredenheid betuigd over den goeden voortgang en de schoonheid dezer werken.

— Bij besluit van 11 Julij jl., n°. 42, heeft Zijne Majesteit, op derzelver verlangen, een eervol ontslag verleend aan mr. *A. J. Borret*, staatsraad in buitengewone dienst en gouverneur van de provincie Noordbraband, als president der bij het departement van Binnenlandzaken bestaande adviserende commissie voor de stichtingen van beurzen voor het onderwijs, en aan jhr. mr. *A. G. A.* ridder *van Rappard*, directeur van 's Konings Kabinet, als secretaris van gezegde commissie, van welke hij bij voortduring lid blijft.

Voorts heeft Z. M. benoemd:

tot president van gezegde commissie, het tegenwoordig lid, den heer mr. *A. van der Burgh*, president van het provinciaal geregtshof van Zuid-Holland, en

tot nieuwe leden van dezelve de heeren jhr. mr. *G. A. Melort*, raadsheer in gemeld geregtshof, mr. *A. de Keth*, advocaat-generaal bij den hoogen raad der Nederlanden, mr. *A. E.* baron *Mackay*, referendaris der 1ste klasse bij den Raad van State, en mr. *P. S. P. Ferrand*, referendaris bij het departement van Binnenlandsche zaken, aan welken laatste tevens de betrekking wordt opgedragen van secretaris der commissie.

— Bij besluit van 9 Julij jl., n°. 66, heeft Zijne Majesteit aan den heer *D. Broedelei*, op deszelfs verzoek, eervol ontslag verleend als lid der commissie van onderwijs en schoolopziener in het 6de schooldistrict der provincie Noord-Holland.

— Het heeft aan Zijne Majesteit *Willem Frederik*, Graaf *van Nassau*, behaagd, den predikant der hervormde gemeente te Chaam *f* 300 ter tegemoetkoming in de kosten van herstel van het kerkgebouw zijner gemeente toe te staan.

— Men deelt thans uit Vlissingen onderscheidene bijzonderheden mede, nopens de aankomst en het verblijf van Z. M. den Koning aldaar, ten einde er het eskader, onder bevel van Z. K. H. Prins *Hendrik*, dat naar de Middellandsche Zee bestemd is, in oogenschouw te nemen. Den 14 dezer des morgens kwam Z. M., vergezeld van Hoogstdeszelfs Zonen en Schoonzoon, en een talrijken stoet, op de reede; het Koninklijk salut werd gegeven door het afvuren der batterijen van al de wallen der stad, terwijl in een oogenblik de bodems tot aan hunne toppen werden versierd met nationale vlaggen en wimpels. Onder de hoerah's der equipagien en het weêrgalmen in de lucht van meer dan 300 schoten, voer het Koninklijke stoomjagt, door de *Cerberus* gevolgd, voorbij en om het eskader, tot dat Z. M. met Hoogstdeszelfs gevolg het fregat *de Rijn* beklom, waarop Prins *Hendrik* het bevel voert.

Nadat Z. M. het fregat had geïnspecteerd, en aldaar eenige exercitien in het vuur had laten verrigten, verliet Hoogstdezelve genoemd boord onder een salut van 33 schoten, en begaf Z. M. zich tot gelijk doel naar eenige andere bodems, waarop hetzelfde plaats vond. Ten 1 ure verliet Z. M. de reede, om een bezoek aan het maritime-etablissement te geven; beide de werven, de magazijnen, de modelkamer en het droogedok werden door Hoogstdenzelven en den talrijken stoet bezigtigd. Ten half vijf ure vertrok Z. M. weder naar het fregat *de Rhijn*, alwaar een diner in gala plaats had en waartoe de verschillende hooge autoriteiten waren genoodigd; verscheidene toasten werden ingesteld, en die op het welzijn van den Koning, werd door het gebulder van het geschut vergezeld. Ten half negen ure verliet Z. M. andermaal den genoemden bodem, om binnen de stad op het stoomjagt nachtverblijf te houden; wederom werden de batterijen van al de schepen gelost. Z. M. verbleef op het jagt, doch de Prinsen vereerden de stad met het bezigtigen der illuminatien, waarmede eenige gebouwen der marine en der stad, eerebogen enz., en de woningen van een groot aantal ingezetenen, waren versierd.

Den 16 dezer, des morgens ten tien ure, verliet Z. M. de dokhaven en bezocht, onder het salueren van den stadswal, weder *de Rhijn*, waarna Hoogstdezelve, ten 11 ure de reede verlatende, onder het gejoel der paraderende schepelingen, de reis naar Tilburg aannam.

Men verneemt, dat de schepelingen van het eskader een blijk van 's Konings welgevallen mogten ontvangen, door de uitreiking van een dag soldij aan allen, uit de bijzondere fondsen van Z. M.

— Z. M. de Koning heeft, bij dispositie van den 27 der vorige maand, n°. 9, gelieven goed te keuren de verkiezingen door de eerste klasse van het Koninklijk Nederlandsche Instituut van wetenschappen, letterkunde en schoone kunsten, van de heeren *G. Simons*, adviseur voor wis- en scheikundige zaken bij het ministerie van finantien, te 's Gravenhage, *F. Kaiser* en *A. H. van der Boon Mesch*, hoogleeraren te Leiden, tot leden, en van de heeren *Richard Owen*, te Londen, *Hugo Mohl*, te Bern, en *F. W. Bessel*, te Koningsbergen, tot geassocieerden.

— In de vergadering der Provinciale Staten van Utrecht van den

15den dezer, is met 28 van 32 stemmen de voordragt goedgekeurd, om van wege de provincie aan de hoogeschool een jaarlijksch subsidie van *f* 5000 voor den tijd van tien jaren toe te staan; terwijl men verneemt, dat ook van stadswege eene som van *f* 5000 voor de hoogeschool is toegestaan. — In dezelfde vergadering van de Staten is ook de geprojecteerde afsluiting van den IJssel aangenomen.

— Naar men verneemt, heeft er den 15den dezer in de gemeente Moergestel een verschrikkelijk ongeluk plaats gehad. De knecht van den watermolenaar aldaar, des avonds de raderen van den molen willende ophouden, heeft het ongeluk daar tusschen te geraken; de molenaar vermoedende dat zijn knecht de werkzaamheden als naar gewoonte had verrigt, gaat ter rust, en des morgens den knecht niet hoorende of ziende, blijkt hem bij het naar den molen gaan, dat dezelve, door met de kleederen aan een der raderen geraakt te zijn, op eene verschrikkelijke wijs was omgekomen en verplet, zoo dat hij zelfs niet meer naar eene menschelijke gedaante geleek.

— Men verzekert, dat, in weêrwil der door *van Stenis* afgelegde bekentenis van schuld, echter van het beroep in cassatie niet zal worden afgezien. Intusschen wil men weten, dat deze zaak *niet* voor de kamer van vacantie van den Hoogen Raad, maar eerst in September, na den afloop daarvan, zal behandeld worden.

— Uit Nijmegen schrijft men van den 18den:

„ Dezer dagen is alhier, bij den koopman *van Gils*, bij herhaling diefstal gepleegd, van meer of min kostbare galanterie-goederen, vóór dezen winkel in glazen kastjes ten toon gesteld. Door het veilen van deze goederen, voor eenen zeer geringen prijs, is de justitie op het spoor der daders gekomen, vier knapen van 11 tot 14 jaren oud, welke in den laten avond van laatstleden Zaturdag zijn geapprehendeerd en naar het huis van arrest overgebragt. Wij vernemen, dat zij reeds hun misdrijf hebben beleden."

— De Rijksstoeterij te Borculo 1 Januarij 1842 opgeheven zijnde, zijn de gronden en gebouwen van dit etablissement aan het domein overgegeven, doch door den koning in huur of pacht overgenomen, terwijl er thans op Zr. Ms. kosten eene stoeterij op kleiner schaal wordt aangehouden. Er bevinden zich aldaar nog 27 springhengsten, alle van engelsch ras, welke (met uitzondering van drie bij het etablissement verblijvenden, even als voorheen,) gedurende den dektijd, naar verschillende oorden des Rijks worden gevoerd, ten einde geheel kosteloos de merriën te dekken, welke daartoe worden aangeboden; voorts zijn er bij de stoeterij nog 8 merriën en 13 jonge paarden, benevens 7 werkpaarden voor den landbouw. Het afstaan aan mingegoede landlieden van zoodanige merriepaarden van het leger, als, hoezeer afgekeurd voor de militaire dienst, echter nog geschikt mogten zijn, om door hengsten der stoeterij te worden gedekt, is ten gevolge der opheffing van de stoeterij ingetrokken.

Uittreksel uit het verslag van den heer Gouverneur dezer Provincie bij de opening der provinciale Staten van Noord-Braband uitgebragt.

Staat der Bevolking. De bevolking der Provincie bestond op den 1 Januarij 1842 uit 375,221 zielen.

Gedurende het jaar 1842 beliep het getal der geboorten,

In de Steden:	
Van het mannelijk geslacht.	1,280.
„ „ vrouwelijk „	1,168.
Zamen.	2,448.
Ten platten Lande:	
Jongens.	4,767.
Meisjes.	4,379.
Zamen.	9,146.
En dus in het geheel.	11,594.

Zijnde 583 minder dan in het jaar 1841.

Onder die geboorten zijn niet begrepen 569 dood geborenen, en onder de levend geborenen bevinden zich 33 onechte erkende en 329 onechte niet erkende kinderen, te zamen 362 en dus 43 minder dan in 1841.

Er zijn in 1842 overleden:

In de Steden.	1,829.
Ten platten Lande.	6,402.
Zamen.	8,231.

en wel van het mannelijk geslacht 4,147 en van het vrouwelijk 4,084.

De sterfte in 1842 was 756 meer dan in het voorgaande jaar.

Er zijn 2,356 huwelijken in 1842 gesloten, zijnde 91 minder dan in 1841.

Er hadden geene echtscheidingen plaats.

In het jaar 1842 hebben zich van elders in de gemeenten nedergezet 5,769 personen, en zijn met der woon naar andere gemeenten vertrokken 5,646.

De ontstane veranderingen in de bevolking leveren alzoo, over het jaar 1842, eene vermeerdering op van 3,486 zielen, en de bevolking bestond op den 1 Januarij van het nu loopende jaar uit 378,707 zielen.

Gezondheids-toestand. In weêrwil dat het getal der overledenen in 1842, dat van het jaar 1841, 756 heeft overtroffen, mogt men den gezondheids-toestand in dit Gewest, gedurende het eerstgemelde jaar, als gunstig beschouwen, in zoo verre namelijk, dat geene epidemische of contagieuse ziekten zijn bespeurd geworden.

Geneeskundige dienst. Door het overlijden van den heer J. W. GOYAERTS, Heel- en Vroedmeester te *'s Hertogenbosch*, ontstond eene vacature in de provinciale Commissie van geneeskundig Onderzoek en Toevoorzigt, welke is aangevuld geworden door de benoeming van den heer L. J. B. VAN HEYST, Med. Chir. et Art. Obst. Doctor, mede te dier Stede gevestigd.

Volgens de in het nu loopende jaar, als gewoonlijk, bekend gemaakte lijst dier bevoegd erkende beoefenaren der onderscheidene takken van de geneeskunst, bevinden zich in de Provincie:

Med. Doctores 112, Chir. Doctores 8, Heelmeesters 35, Heelmeesters, ten platten Lande 114, Officieren van gezondheid, toegelaten tot uitoefening van de inwendige geneeskunde 6, Artis Obst. Doctores 18, Vroedmeesters 121, Apothekers 59, Vroedvrouwen 54, Droogisten 1, Tandmeesters 1.

Broodzetting en Maalloon. Hoezeer de zetting van het brood in deze Provincie naar vastgestelde grondslagen geschiedt, valt het echter niet te ontkennen, dat de regeling dier grondslagen aan vele moeijelijkheden onderhevig is, en van tijd tot tijd klagten van de eene of andere zijde te weeg brengt.

Na de inzameling van den oogst van 1842 en, nadat, volgens het gevoelen van de Commissie van Landbouw in deze Provincie het graan tot de vereischte droogte was gekomen, hebben wij op verschillende punten dezer Provincie, en wel in de Gemeenten *St. Michiels-Gestel, Heusden, Zevenbergen, Roosendaal, Tilburg, Eindhoven* en *Boxmeer*, proefbakkingen doen bewerkstelligen, onder het onmiddellijke toezigt van Leden der Commissie van Landbouw en van de Districts-Commissarissen of hoofden der Besturen dier Gemeenten. Hoezeer in het algemeen die proefbakkingen met naauwkeurigheid en overeenkomstig de door ons gegeven voorschriften zijn verrigt, en goede uitkomsten hebben opgeleverd, vooral die welke binnen de Gemeenten *St. Michiels-Gestel, Heusden* en *Boxmeer* zijn bewerkstelligd geworden, zoo heeft zulks echter op eenige punten nog al iets te wenschen overgelaten, hetgeen of aan het niet naauwgezet opvolgen dier voorschriften, of aan onachtzaamheid of kwade trouw der bakkers, welke met de werkzaamheden der bereiding zijn belast geweest, moet toegeschreven worden. De overtuiging, die men door die proefbakkingen bekomen heeft, dat al, wat het vak der broodbakkerij aangaat, zich aan vaste regelen bindt, geeft de gegronde hoop, dat in het vervolg ten deze nog meer stellige resultaten zullen verkregen worden, waardoor het regelen der grondslagen voor de broodzetting, aan minder moeijelijkheden zal onderhevig wezen.

Bij koninklijk besluit van den 15den April jl., (*Staatsblad* n°. 13), zijn nadere algemeene bepalingen, nopens den *verkoop van het brood en het werk der broodzetting*, vastgesteld.

Voor zoo verre de in gemeld besluit vervatte bepalingen niet reeds, ten gevolge van het koninklijk besluit van den 25sten Januarij 1826, in deze Provincie in werking zijn, hebben wij de noodige voorschriften tot toepassing of in uitvoer brenging derzelve, aan de stedelijke en plaatselijke besturen in deze Provincie gegeven. Onder laatstgemelde bepaling behooren voornamelijk het daarstellen van plaatselijke verordeningen op het stuk van bereiden en verkoopen van brood; het vaststellen van meelsoorten en andere bestanddeelen, waaruit het brood zal moeten zijn zamengesteld, en het nemen van maatregelen tegen de overtreders. Daardoor zal, zoo wij vertrouwen, een einde gesteld worden aan de sedert eenigen tijd door de bakkers gepractiseerde middelen, om zich, ten koste der verbruikers, ongeoorloofde winsten te verschaffen, onder welke in de eerste plaats behooren, het inmengen van tarwe-zemelen, grint en dergelijke, onder de rogge.

Tot die kwade practijken draagt vooral bij de omstandigheid, dat sedert eenige jaren het getal der bakkers zeer heeft toegenomen, en dat derhalve gemeld bedrijf, hetwelk vroeger, in vergelijking van andere, onder de lucratiefste kon gerangschikt worden, dewijl nu de voordeelen over eene groote schaal verdeeld en de bakkers aan eene billijke controle onderworpen zijn, niet alleen niet meer zoo winstgevend te beschouwen is, maar het zelfs voor de bakkers moeijelijk moet vallen, zich *allen* een behoorlijk bestaan te verschaffen.

Onder de bezwaren, welke door broodbakkers bij ons zijn ingebragt, hebben bijzonder onze aandacht getrokken, die omtrent het invoeren in de gemeenten van brood, door broodslijters uit naburige gemeenten, en het verkoopen van hetzelve beneden den zettingsprijs.

Daar, volgens de bestaande verordeningen, de zetting van het brood alleen moet beschouwd worden als een hoogste prijs of maximum, boven welken het den bakkers en broodslijters verboden is, de aan de zetting onderworpene broodsoorten te verkoopen, en het derhalve aan niemand kan verboden worden, het brood beneden de zetting te debiteren, hebben wij die bezwaren niet kunnen opheffen.

Bij het dienaangaande ingestelde onderzoek is het ons gebleken, dat werkelijk van tijd tot tijd de zettingsprijs van het brood, in naburige gemeenten aanmerkelijke verschillen daarstelt, zelfs van 2 cents en de

brood, en dat zulks voornamelijk moet toegeschreven worden aan de onderscheidene markten, waarnaar de besturen dier gemeenten zich, met opzigt tot den prijs der granen, regelen, en die soms onderling van 40 tot 80 cents per mud in den prijs der rogge verschillen.

Wij zijn dan ook op middelen bedacht geweest, om zoo veel mogelijk die bezwaren uit den weg te ruimen, en het is ons voorgekomen, dat daartoe in het bijzonder zoude kunnen bijdragen, het vereenigen of zamenvoegen, voor het werk der broodzetting, van gemeenten, vooral van die, welke kunnen beschouwd worden gelijke granen, gewoonten en gebruiken te hebben, en het vaststellen voor al dezelve van slechts éene marktplaats.

Wij hebben dan ook, na de districts-Commissarissen ten dien aanzien gehoord, te hebben, bij besluit van den 23sten Junij jl., lett. D. D. D., zoodanige zamenvoeging of vereeniging tot stand gebragt, en daarbij bepaald, dat de hoofden der gemeentebesturen door de districts-Commissarissen in de aangewezene hoofdplaatsen zullen worden bijeengeroepen, om, onder voorzitting dier ambtenaren, de grondslagen voor de broodzetting te regelen, en de hoofdtrekken der plaatselijke verordeningen, waarvan in het koninklijk besluit van den 15den April jl. wordt gewag gemaakt, vast te stellen.

Door dien maatregel zal niet alleen meer eenvormigheid in de prijsbepaling van het brood plaats grijpen, maar ook de surveillance over het werk der broodzetting, zoo wel voor het provinciaal Bestuur als voor de districts-Commissarissen, gemakkelijk gemaakt worden.

Het bij ordonnantie van den 9den Julij 1829, vastgestelde tarief op het maalloon, wordt steeds in al de gedeelten dezer Provincie opgevolgd. Zoo min van de zijde der molenaars als van die van de broodbakkers of verbruikers, zijn deswege klagten bij ons ingekomen.

(Het vervolg hierna).

Ter AMSTERDAMSCHE BEURS van gisteren (18 *Julij*) werden omgezet: Ned. 2½ pCt. 54, 53 dert. zest., ¾; dito 5 pCt. 100¼; Syndic. 4½ pCt. 94 drie achtste, 5/16; Handelm 132⅛, ¼, drie achtste ex div.; Oost-Indie 5 pCt. 99⅝; Ardoins 17¾; 3 pCt 25 negen zest.; Portugal te L. 40 elf zest., ⅝; Oude Russen. 107 ½; dito 4 pCt. 89 drie achtste; Mitall. 107.

AANKONDIGING.

Bij dagvaarding van den Deurwaarder JOSEPH ALBERT HOLLANDERS, van den 17. Junij 1843, behoorlijk geregistreerd, heeft Jufvrouw CORNELIA KNIPSCHEER, zonder beroep wonende op *den Hout*, onder *Oosterhout*, tegen hare Echtgenoot, den Heer HENRICUS ALBERTUS JACOBUS DU BOIS, vroeger Burgemeester der Gemeente *Made* en *Drimmelen*, thans zonder bekend beroep, wonende te *'s Prinsenhage*, eisch gedaan tot scheiding van Goederen.

De Procureur der Eischeres,

P. G. JESPERS.

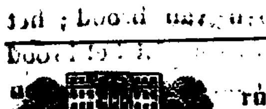
ZIJDETEELT.

DE ALGEMEENE VERGADERING DER *MAATSCHAPPIJ* TOT *INVOERING* DER *ZIJDETEELT* IN *NOORD-BRABAND*, zal ingevolge Artikel 16 der Statuten, worden gehouden *op Maandag den 31. Julij aanstaande*, des voormiddags *om elf ure*, aan het Hoofd-Etablissement te *St. Michiels-Gestel.*

ST. MICHIELS-GESTEL, den 15. Julij 1843.

De Directeur,

HTE. BERAIL.

Wordt verlangd tegen 1°. Mei aanstaande, eene ruime WONING met TUIN, of wel een BUITEN, geschikt voor Zomer- en Winter-Verblijf, in of in de nabijheid van het *Ginneken*, huurprijs van 4 tot *f* 500 's jaars. Adres met *Gefrankeerde* Brieven, onder letter O., bij de Uitgevers dezes.

*** Er wordt *TE HUUR* aangeboden, op de Groote Markt te *Breda*, een extra mooi VERTREK, met KABINETJE voor SLAAPKAMER, geschikt voor UITPAKKERIJ van WINKELWAREN, bij de week of maand. Een ruim PAKHUIS en ZOLDER voor KOLEN of andere KOOPWAREN. Een ruime KELDER. Alles met afgezonderde uitgangen. Te bevragen bij A. J. DE RUYTER, in de Katerstraat.

DOMEIN-GOEDEREN

VAN

Z. K. H. PRINS FREDERIK DER *NEDERLANDEN.*

DE RENTMEESTER der Domein-Goederen van Z. K. H. Prins FREDERIK der *Nederlanden*, te *Oosterhout*, als daartoe behoorlijk geautoriseerd, zal, ten overstaan van den Notaris A. VAN DE WERK, residerende te *Zevenbergen*, aan de meest- en genoegbiedenden, op Woensdag den 26. Julij 1843, des voormiddags ten *negen ure*, ten Huize van P. H. KLEERSNIJDER, te *Zevenbergen*, in het openbaar Verpachten:

De GROOTE of KORENTIENDEN, gelegen onder *Zevenbergen*, alsmede de zoogenaamde NOORDSCHE TIENDEN, onder *Terheyden*, voor den Oogst van 1843.

De Conditiën van Verpachting kunnen van heden af, dagelijks, zoo ten Kantore van opgenoemden Rentmeester binnen *Oosterhout*, als ten Kantore van bovengenoemden Notaris worden gelezen, alwaar ook nadere informatiën te bekomen zijn.

OOSTERHOUT, den 26. Junij 1843.

De Rentmeester voornoemd,

W. F. E. VAN DER BORCH.

ADMINISTRATIE VAN 's KONINGS PARTICULIERE DOMEINEN.

PROVINCIE NOORD-BRABAND. KANTOOR ROZENDAAL.

Openbare Aanbesteding.

De ONTVANGER van 's Konings Particuliere Domeinen te *Rozendaal*, zal, als daartoe behoorlijk geautoriseerd, op Woensdag den 26. Julij 1843, des voormiddags ten 11 ure, ten overstaan van den Heere GERRIT CHRISTIAAN STRUYK VAN BERGEN, openbaar Notaris, residerende te *Dinteloord*, ten Huize en Herberge van JAN HERSELMAN, in het *Groot Schippershuis* aldaar, aan den minstenschenden Aanbesteden:

Het doen van eenige VERNIEUWINGEN en HERSTELLINGEN aan de GEBOUWEN en GETIMMERTEN van veertien BOUWHOEVEN, gelegen in de *Maria-* en *Koningsoord-polders*, onder *Dinteloord*, zijnde dit werk verdeeld in twee perceelen, welke eerst ieder afzonderlijk en daarna in massa zullen worden aangeboden.

De Bestekken en Voorwaarden liggen ter lezing te *Dinteloord*, bij J. HERSELMAN, in het *Groot Schippershuis*; te *Fijnaart*, bij G. BURGERS, en ten Kantore van den Ontvanger voornoemd te *Rozendaal*, zijnde wijders nadere inlichtingen te bekomen bij den Heer B. D. LUGHTEN te *Dinteloord*, terwijl de noodige aanwijzing *in loco* zal worden gedaan.

ROZENDAAL, den 17. Julij 1843.

De Ontvanger voornoemd,

P. SIX.

Te BREDA, bij BROESE & COMP., Boekdrukkers en Boekverkoopers.